

PAS x VD

**Proč může být někdy obtížné odlišit Vývojovou dysfázii (VD) od poruch autistického spektra (PAS)?
Zdůrazňuji někdy, protože se to týká jen části případů. A co může napomoci v rozlišení?**

Na základě získaných zkušeností předkládám *orientační tabulky*, které mohou napomoci při rozlišení, které mohou pomoci upozornit na dosud nespecifikované potíže dítěte. Jde o pomocnou, pohyblivou „jednotku, balíček první pomoci“ do terénu, do přímé praxe.

Rozlišovací tabulka č. 1

PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA (PAS)	SLEDOVANÁ OBLAST ↓	DYSFATICKÉ POTÍŽE (VD)
Malý, vyhýbavý, někdy skrz. Dítě je někdy „mimo“ i svou myslí. Mohl by a nemá důvod.	Oční kontakt ↔	Může být malý a vyhýbavý, ale z jiných důvodů - jako ochrana před požadavky okolí, aby nemusel odpovídat, mluvit. Nebo strach, že nebude rozumět. Chtěl by, ale má překážky. Někdy naopak až odezírá jako nedoslýchavý s cílem zachytit maximum informací.
Méně bohatá. Chudší mimika i gesta. Chybí spontánní, symbolická a sociálně napodobivá hra. Může užívat ruky druhého, když něco chce-spíše jako nástroj. Často nerozumí správně sociální situaci, kde není třeba slov.	Neverbální (neslovní) komunikace ↔	V bezpečí hodně sleduje gesta druhých, odezírá. Živě reaguje na pochvalu, ocenění. Živý pohled, gestikulace, výraz úlevy a radosti, když se něco povede, když pochopí. Dobře vnímá a vyhodnocuje sociální situace, kde není třeba slov.
Chybí emoční reakce na blízkost druhých dětí, emočně plošší, nevcit'uje se. Nestojí vždy o nabízenou pomoc, nechápou proč. Může být podrážděnost, afekty. Lze využít vizualizace, strukturalizace. Mohl by a nemá důvod, zájem. Není vzájemnost.	Prožívání ↔	Jsou schopni se vcítit, potřebují blízkost a oporu druhého. Jsou úzkosti. V nepohodě, zátěži „vypíná“ pozornost, většinou se stahuje, omezí na minimum své projevy. Někdy maska úsměvu. Pomoc vítají. Může být podrážděnost. Vizualizace pomáhá. Chtěl by, ale má překážky.
Narušena, omezena možnost plné integrace do širší společnosti. Nerozumí plně našemu světu, unikají do svého. Nutná opora, provázení, pomoc - často celoživotní. Nemůže, nemá důvod. Působí někdy jako nevychovaní, neposlušní, nedoslýchaví.	Sociální oblast ↔	Narušena, omezena možnost plné integrace do širší společnosti. Nerozumí verbální komunikaci, nedokáže komunikovat, chybuje – je jako cizinec. Chtěl by a nejde to - proto stresy, úzkosti, neurotizace, úniky do různých problémů. Nutná opora, provázení - někdy celoživotně. Působí někdy jako zanedbaní, neposlušní, nedoslýchaví.

Tabulku prosím užít pouze s úvodním slovem, orientačně a v případě potřeby se **obrátit na příslušné odborníky** (na SPC aj.). Je třeba dodat, že **jedinec může mít oboje potíže** (autista může mít řečové potíže nad rámec autismu, typu vývojové dysfázie, jedinec s VD může být autista). Diferenciální diagnostika je žádoucí.

PAS x VD

Rozlišovací tabulka č. 2

PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA (PAS)	SLEDOVANÁ OBLAST ↓	DYSFATICKÉ POTÍŽE (VD)
<p>Bývá opožděný vývoj řeči (kromě AS). Když je řeč plně rozvinutá, je někdy neadekvátně užívaná, někdy mimo realitu. Jsou slovní echolálie, stereotypie - bez zjevné příčiny, nemusí mít cíl. Může, ale nemá důvod. Může být neobvyklá intonace, zabarvení hlasu. Bývá narušena schopnost udržet nebo iniciovat konverzaci - nemá důvod, nerozumí souvislostem nebo uniká do svých témat.</p>	<p>Řeč v expresi = užití, produkce řeči</p> <p>↔</p>	<p>Vždy je opožděný vývoj řeči. Ví, co chce říct, má snahu užít řeč, ale nejde to. Echolálie a stereotypie se mohou vyskytnout z důvodů ověřování si, jako pomoc opakováním. Má cíl, ale má překážky. Chtěl by a nemůže. Množstvím, zátěží a časem výraznější zhoršení kvality produkce řeči. Může být neobvyklá intonace, zabarvení hlasu (někdy jakoby mluvil cizinec). Bývá narušena schopnost iniciovat nebo udržet konverzaci, ale z jiných důvodů než u PAS. Na zadaný úkol nereaguje nebo odpoví chybně proto, že nedokáže správně užít řeč a špatně rozumí. Vlastní produkce z vnitřního podnětu bývá kvalitnější, bohatší.</p>
<p>Může rozumět i bohaté řeči, správně reagovat na slovní pokyny pokud „chce“ pokud je v „reálu“. I když porozuměl, užije echolálie, stereotypie. Špatně vyhodnotí sociální kontext řeči, nerozumí nadsázce, přirovnání. Nemusí být zrakový kontakt. Může působit jako nedoslýchavý.</p>	<p>Řeč v recepci = porozumění řeči</p> <p>↔</p>	<p>Chtěl by a nemůže. Nerozumí obsahu především abstraktních slov, nepochopí plně obsah vět, i když se snaží. V bezpečí snaha zrakem hodně kontrolovat až odezírat, čeká na reakci druhého - odhaduje, zda splnil dobře. V zátěži malý zrakový kontakt, může působit jako nedoslýchavý. Množstvím, časem a zátěží zhoršení. Pak „vypíná“ pozornost, působí nezúčastněně, někdy negativistický.</p>
<p>Většinou nutná celoživotní opora, pomoc. Větší šanci vysokofunkční jedinci s normálním intelektem. Důležité je dobré rodinné zázemí. Vhodné strukturovat prostředí a čas. Speciální vedení s odbornou péčí, nácviky sociálních dovedností včetně komunikace.</p>	<p>Prognóza, pomoc</p> <p>↔</p>	<p>Dlouhodobá péče - především logopedická, s větší šancí na kompenzaci u jedinců s dobrým intelektem, dobrým rodinným zázemím, mírnějšími potížemi. Někdy nutná opora, provázení, „tlumočnick“. Speciální vedení s odbornou péčí.</p>

Tabulky prosím užít pouze s úvodním slovem, orientačně a v případě potřeby se **obrátit na příslušné odborníky** (na SPC aj.). Je třeba dodat, že **jedinec může mít oboje potíže** (např. autista může mít řečové potíže nad rámec autismu, typu vývojové dysfázie, jedinec s VD může být autista). Diferenciální diagnostika je žádoucí.